

Norges Miljøvernforbund
Postboks 593
5806 BERGEN

Nærings- og fiskeridepartementet
postmottak@nfd.dep.no

Bergen 2. januar 2024
(11. januar 2024; korrigerert nederst side 13)

Høring av NOU 2023: 23 Helhetlig forvaltning av akvakultur for bærekraftig verdiskaping ¹

Norges Miljøvernforbund (NMF) har følgende innspill og standpunkt til høring av NOU 2023: 23 Helhetlig forvaltning akvakultur

Norges Miljøvernforbund (NMF) har i over 30 år vært aktivt involvert oppdrettsaker og de miljøproblemer som har fulgt denne næringen helt fra dens spede begynnelse og frem til i dag.

Høringen på NOU 2023: 23, som er sluttrapporten til utvalget som ble nedsatt av NFD ved kongelig resolusjon 08.10.2021, gjør opp status og gir **forslag** til endringer for en helhetlig forvaltning akvakultur. Utvalget bekrefter i innledningen «*Veksten i næringen har også medført at næringen står overfor betydelige utfordringer knyttet til miljø, biosikkerhet og fiskevelferd.*». De problemer som har fulgt oppdrettsvirksomhet har vært omtalt og satt på dagsorden av NMF gjennom en lang årrekke.

Mange av de problemene vi nå skal løse kunne allerede vært løst på et mye tidligere tidspunkt ved overgang til lukkede anlegg, fortrinnsvis i sjø. I stor grad har omfang og alvorlighet i konsekvenser i stor grad har vært fremdrevet av en bransje som ikke har vist noen særlig vilje til forbedrende løsningen, men i stedet har insistert på ekspansjon og drift på den minst miljøvennlige eller bærekraftige driftsformen. Uviljen mot overgang til drift i lukkede anlegg har vært massiv og nærmest ugjennomtrengelig. Gjennom de senere tiår synes det som hensynet til profitt vært den i overvekt drivende faktor til de problemstillinger vi står ovenfor nå. Det er ikke det at en har manglet tilstrekkelig kunnskap, for den har man hatt i mer enn tilstrekkelig grad lenge før man har gitt vedtak, tillatelser, vekst og utvidelser.

NMF er klar på at den eneste farbare vei fremover er å få hele oppdrettsbransjen inn i lukkede anlegg, fortrinnsvis i sjø. De fleste problemer knyttet til miljø, forurensning, lakselus, rømninger, biosikkerhet og fiskevelferd m.m vi nå står ovenfor kunne vært løst for lenge siden dersom viljen hadde vært til stede. Tiden for å rette opp de feil som har blitt begått er for lengst overmoden. Lukkede anlegg NÅ!!

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-av-nou-2023-23-helhetlig-forvaltning-av-akvakultur-for-barekraftig-verdiskaping/id2996840/>

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

Oppsummering av de problemstillinger som må løses

Norges Miljøvernforbund (NMF) har i over 30 år jobbet for å sette de mange miljøproblemene fra akvakulturnæringen på dagsorden, gjennom kunnskapsinnhenting og informasjonsarbeid, og når det har vært høyst nødvendig, også aksjoner. Det har i denne tiden ikke stått på kunnskap, men på vilje, eller rettere sagt, på manglende vilje til omstilling og miljøforbedring. Den overveiende drivkraften synes gjennom alle ledd i overveiende grad å ha vært knyttet til profitt på miljøets bekostning. Det vi må huske på er at de arealer og ressurser som har gitt oppdrettsnæringen vekst og profitt har vært på fellesskapets allmenning og ressurser.

Mens det tidligere var en selvfølge at en kunne dra ut på fjorden eller kysten og hente seg hjem ren mat, så er denne muligheten for mange nå blitt borte. Mange av de beste fiskeplassene er nå opptatt av store oppdrettsanlegg, og de rene vannmassene rundt disse er ikke lengre rene. Kloakk og fôrrester går i store mengder ufiltrert ut i vannmassene, og fisk fra hele fjordmassivet trekker inn mot oppdrettsanleggene for å forsyne seg med «gratis» pellets og fôrrester. Åpne anlegg har omfattende problemer med lakselus som sprer seg over på villfisken og har hyppige og omfattende rømminger der slitasje, hull og andre notskader synes å være den hyppigste rømningsårsaken. Rømt oppdrettsfisk er en alvorlig trussel for villfisken, der oppdrettsgener utvanner og endrer de ville fiskestammene irreversibelt genetisk.

Titusenvis av års genetiske tilpasning til sine lokale miljøer står i fare for å bli ødelagt av kortsiktige interesser og manglende miljøforståelse- og hensyn. Flere tiårs avl og oppdrett av laksefisk, men et omfattende årlig rømningsomfang har skadet de lokale villaksbestandene våre. Det har vi så definitivt ikke råd til å risikere med torskeoppdrett. Er det ett fiskeslag vi ikke har råd til å tukle med eller miste så er det nettopp torsken. Bare i 2023 rømte det hele 87.000 oppdrettstorsk fra ett anlegg i Volda (Alida), og et ukjent antall fra NorCods anlegg i Meløy i Nordland. Lokale kystfiskere fikk plutselig mye deformert oppdrettstorsk i garnene, og Fiskeridirektoratet/Havforskningsinstituttet sporet fisken til NorCods anlegg, og eggprøver fra de frie vannmasser en rekke steder i fjordbassenget rundt ga en overvekt av oppdrettsgener i torskerognen. Og i påsken 2023 kom også nyheten om at lokale fiskere fikk oppdrettstorsk i garnene utenfor Laukvik på Yttersia i Lofoten. Dette følger etter den første boomen med torskeoppdrett der det florerte med rømningsaker, som den på 40.000 rømte oppdrettstorsk fra Frenge Havbruk på Ytterøy i Levanger, høsten 2009. Oppdrettsbransjen har med dette ettertrykkelig bevist at de ikke klarer å håndtere en art som torsk, eller noe annet fiskeslag for den saks skyld.

Norges Miljøvernforbund er klare på at det for torsk må gis et umiddelbart totalforbud mot all oppdrett som det eneste akseptable. Er det ett fiskeslag vi ikke har råd til å tukle med eller ødelegge, så er det nettopp torsken.

De tette ansamlingene med store antall individer i trange merder fungerer som sykdomsfabrikker med jevnlig utbrudd av sykdommer. Det er hele 8 virus- og 7 bakteriesykdommer som oppdrettslaksen jevnlig blir utsatt for, og som lett kan smitte over på villaks og sjørret. Av virussykdommer på oppdrettslaks nevnes, Pankreassykdom (PD), Infeksiøs lakseanemi (ILA), Infeksiøs pankreasnekrose (IPN), Hjerne- og skjelettmuskelbetennelse HSMB) hos atlantisk laks og HSMB-lignende sykdom hos regnbueørret, Kardiomyopatisyndrom (CMS) - hjertesprekk, Viral hemoragisk septikemi (VHS), Infeksiøs hematopoetisk nekrose (IHN), og Laksepox. Og av bakteriesykdommer på oppdrettslaks nevnes, Furunkulose, Bakteriell nyresyke (BKD), Vintersår, Pasteurellose, Yersiniose, Mykobakteriose, Andre bakterieinfeksjoner, og Følsomhet for antibakterielle medikamenter.

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593 Tlf: 55 30 67 00
 5806 BERGEN Faks: 55 30 67 01
 Skuteviksboder 24
 Bank: 9521.05.71982 Org.nr. 871 351 082 MVA
 Internett: www.nmf.no Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
 Grønland
 0134 OSLO
 Tlf: 55 30 67 00
 Epost: oslo@nmf.no

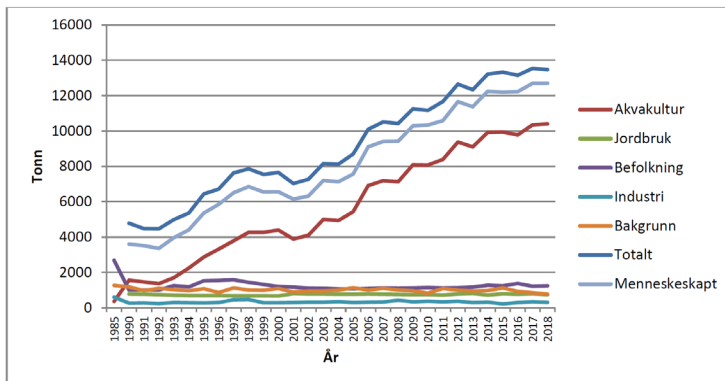
Region Nord-Norge

Postboks 446
 9255 TROMSØ
 Tlf: 913 57 125
 Epost: nord@nmf.no

Det er ingen barrierer mellom oppdrettsfisken og det ytre miljø i åpne anlegg, og alle problemene i anlegget påføres også det ytre miljøet.

De problemstillingene som følger av denne formen for oppdrett er store, omfattende og alvorlige. Det paradoksale er at de fleste miljøkonsekvensene vi står ovenfor i dag i stor grad kunne vært unngått ved drift i lukkede anlegg, fortrinnsvis i sjø. Man har muligheten til å redusere og unngå forurensning av det ytre miljø ved effektiv rensing. Ikke bare hindrer man utslipp av kloakk og fôrrester, men man får også muligheten til å ta vare på viktige ressurser og næringssalter som nitrogen og fosfor som er viktige gjødselprodukter som begynner å bli en mangelvare på verdensbasis. I tillegg kan avfallstoffene fra oppdrettsnæringen også brukes til å produsere energi.

Norges kystområder, Tilførsel fosfor (tonn), Kilde: [NIVA](#)

Tilførsel og opphopning av næringssalter og avfallsstoffer på avveie utgjør et betydelig forurensnings- og miljøproblem. Økende vanntemperaturer fører til sjeldnere og sjeldnere utskiftning av bunnvann i terskelfjorder, der opphopning av næringssalter og forurensning bl.a forårsaker redusert oksygenivå, redusert vannkvalitet og fare for ødelagte økosystem.

Lukkede anlegg gir også mulighet til å kontrollere vannkvaliteten ved å sirkulere inn vann fra dypere vannlag der det ikke finnes lakselus, og dermed bidra til en vesentlig bedre dyrevelferd for fisken samtidig som man heller ikke dyrker frem og sprer lakselus og reduserer faren for å spre andre fisesykdommer til villfisken. Også mange av de omfattende og hyppige rømminger av oppdrettsfisk vil også kunne unngås ved en overgang til lukkede anlegg. De fleste rømminger i dag skyldes i overveiende grad slitasje, hull og skader på merdenoten. Dette vil i stor grad unngås med en tett merdevegg kontra en åpen not.

Sykdommer, lakselus og behandlingsmetoder, samt et umettelig forbruk av rensefisk gir dårlig dyrevelferd og unødige lidelser for fisken. Det store forbruket av rensefisk fører også til en rekke andre miljøproblemer i de områdene der fisket etter rensefisk foregår. Det er i stor grad forskjellige arter leppefisk og rognkjeks som fiskes ut ved hjelp av teiner som brukes til rensing av oppdrettsfisken i merdene. På grunn av faren for sykdomsoverføring så blir også rensefisken slaktet ut når oppdrettsfisken slaktes, bruk og kast. Ifølge Veterinærinstituttet ble så mye som 36,2 millioner individer rensefisk (leppefisk og rognkjeks) satt ut og forbrukt av norsk oppdrettsindustri i 2022. ²

² <https://www.vetinst.no/rapporter-og-publikasjoner/rapporter/2023/fiskehelse rapporten-2022>

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

Leppefiskartene lever normalt veldig lenge og er gjerne svært stedbundne. Dette betyr at steder der de fiskes ut gjerne trenger lang tid for å gjenopprette bestanden. Grunnen til at disse fiskene er så ettertraktet av oppdrettsindustrien er også den viktigste grunnen til at de er så viktige i sine respektive økosystem. De fungerer nemlig som rensefisk for de lokale villfiskpopulasjonene og er viktige økosystemarter områder de nå fisker ut som en ren forbruksvare for oppdrettsindustrien. Når man forrykker økosystemene ved omfattende utfisking og forbruk av viktige nøkkelarter, forplanter disse ubalansene videre og kan skape store ubalanser og ubalanser i viktige økosystemfunksjoner andre steder i det marine miljøet.

Dagens driftsform, praksis og omfang innen akvakultur og oppdrett er direkte miljøskadelig og ikke på noen måte i nærheten av å være bærekraftig. Løsningene på de fleste av de mange og omfattende problemene er løsbare ved en overgang til lukkede anlegg. Det finnes ingen argumenter for å for å fortsatt insistere på å fortsette med den aller mest miljøskadelige driftsformen i åpne anlegg. Selskap som [Akvafuture AS i Brønnøysund](#) viser at det kan drives lønnsomt med lukkede anlegg i sjø. Det er på høy tid at regelverk og rammebetingelser fases over til at alt oppdrett legges over i lukkede anlegg, fortrinnsvis i sjø.

Hvorfor lukkede anlegg i sjø og ikke på land?

Norges Miljøvernforbund (NMF) er klare på at alt oppdrett må over i lukkede anlegg raskest mulig, og da fortrinnsvis i sjø. Begrunnelsen for å prioritere sjøanlegg i våre anbefalinger er flere, men blant de viktigste er at det ikke er mulig å fase en så stor og omfattende næring over på landbaserte anlegg uten å samtidig gi varige inngrep ødeleggelser av kystnaturen vår. Mange av de landbaserte anleggene er store og gir enorme inngrep i kystlandskapet. Et lukket anlegg i sjø kan flyttes og fjernes ved behov og gir ingen varige naturskader slik det blir ved landbaserte anlegg. I tillegg krever et landbasert anlegg betydelige mengder energi til å pumpe vann opp i høyden vs et sjøbasert anlegg. Økt energibruk gir økt klimaavtrykk og press på økt arealkravende energiutbygging. Ringvirkninger og følgekonskvenser av feil veivalg kan bli samfunnsmessig store.

Å flytte problemene til havs, jf havbruk³, er heller ingen løsning. Lukkede oppdrettsanlegg i sjø er beste løsningen i dag og for fremtiden.

Referanse, [Norges Miljøvernforbunds lakserapport](#).⁴

³ <https://nmf.no/havbruk-oppdrettsbransjen-loper-fra-ansvaret-flytter-miljoproblemene-ut-pa-havet/>

⁴ <https://nmf.no/lakserapporten-overlevert-til-mattilsynet-og-riksrevisjonen/>

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:		Region Sør / Øst	Region Nord-Norge
Postboks 593	Tlf: 55 30 67 00	Postboks 9261	Postboks 446
5806 BERGEN	Faks: 55 30 67 01	Grønland	9255 TROMSØ
Skuteviksboder 24		0134 OSLO	
Bank: 9521.05.71982	Org.nr. 871 351 082 MVA	Tlf: 55 30 67 00	Tlf: 913 57 125
Internett: www.nmf.no	Epost: nmf@nmf.no	Epost: oslo@nmf.no	Epost: nord@nmf.no

Akvakultur og hensynet til miljøkvalitet i våre vannforekomster

Som allerede nevnt ovenfor er dagens praksis og forvaltning vs oppdrett og akvakultur dårlig forenelig med våre miljømål og hensynet til god miljøtilstand i våre vannforekomster. Utviklingen har i stedet gått kraftig i feil retning i altfor mange år. Miljøkravene i EUs direktiv 2000/60/EF (vanndirektivet) har ikke blitt fulgt. Norge har fremdeles heller ikke har inntatt eller harmonisert den norske vannforskriften med ordlyden i EUs vanndirektiv 2000/60/EF, slik vi forpliktet å innlemme i norsk lovgivning ved innlemmelsen i februar 2009. Dette bekreftes også av at det norske vanndirektivet nå er under delvis revidering hos Klima- og miljødepartementet.⁵ Selv ikke de foreslåtte forskriftsendringene som nylig ble lagt ut på høring tilfredsstiller noen fullgod harmonisering med ordlyden i vanndirektivet 2000/60/EF.

Se mer inngående kommentarer om revideringen av vannforskriften i høringssvaret fra Norges Miljøvernforbund [her](#).⁶ NMF viser også til de synspunkt som ble lagt frem i [høringssvaret](#) til UIT Norsk senter for havrett (NCLOS) ved UIT Norges arktiske universitet.⁷

Dagens praksis og forvaltning av oppdrett/akvakultur er i klar strid med det forringelsesforbudet som ligger til grunn i vanndirektivet.

Utvalgets mandat skal se på hvordan tillatelsessystemet for akvakultur bør innrettes for fremtiden.

Viktige elementer er å:

- *Vurdere utforming av et helhetlig tillatelsessystem, som både ivaretar hensynet til en bærekraftig utvikling av akvakulturnæringen, herunder hensynet til bestander av vill anadrom laksefisk, og som legger til rette for størst mulig verdiskapning for samfunnet.*
- *Vurdere om og i hvilken grad biosikkerhetshensyn bør implementeres i tillatelsessystemet.*
- *Evaluerer ordningen med avgrensning av tillatelsene i MTB, og ev. foreslå endringer i hvordan tillatelser avgrenses.*
- *Vurdere om fremtidige oppdrettstillatelser bør være tidsbegrensede.*
- *Vurdere implementering og overgang til et ev. nytt system.*
- *Vurdere hvordan en kunnskapsorientert forvaltning av havbruksnæringen kan foregå på en effektiv og samordnet måte.*
- *Vurdere behovet for og ev. foreslå endringer i akvakulturloven, og ev. andre lover som er berørt av forslagene, herunder vurdere om det kan oppnås forenklinger gjennom harmonisering med plan- og bygningsloven, der denne kommer til anvendelse.*

⁵ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-forslag-til-endringer-i-vannforskriften/id2992564/>

⁶ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-forslag-til-endringer-i-vannforskriften/id2992564/?uid=05af5961-2d71-4f13-9372-983708073c9b>

⁷ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-forslag-til-endringer-i-vannforskriften/id2992564/?uid=50b45171-3490-4cf4-9242-46bbf4cc5874>

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

Utvalget skal innhente Sametingets syn på problemstillinger som kan være relevante for sjøsamisk næringsutøving og kultur.

Utvalget skal utrede økonomiske, regionale, administrative og andre vesentlige konsekvenser av sine forslag, og av å videreføre dagens system uendret, i samsvar med Utredningsinstruksen. Utvalget skal ikke begrenses av dagens akvakulturlov.

Utvalget skal utrede eventuelle lovendringer som er nødvendige for tiltak og løsninger som foreslås. Eventuelle forslag til lovtekst må utformes i samsvar med anbefalingene fra Justis- og beredskapsdepartementet i veilederen «Lovteknikk og lovforberedelse» (utgitt mars 2000).

Tilleggsmandat

Utvalget ble 19. april 2023 tildelt et tilleggsmandat:

Utvalget skal, i tillegg til opprinnelig mandat; vurdere ulike tiltak for å fremme teknologiutvikling som gir mer bærekraftig vekst. Utvalget skal blant annet vurdere en ordning med miljøteknologitillatelse med definert volum, og virkemidler innenfor rammene av trafikklyssystemet.

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

NMFs Høringsinnspill

Kommentar på mandatets første punkt:

- *Vurdere utforming av et helhetlig tillatelsessystem, som både ivaretar **hensynet til en bærekraftig utvikling** av akvakulturnæringen, herunder **hensynet til bestander av vill anadrom laksefisk**, og som legger til rette for størst mulig verdiskapning for samfunnet.*

Utvalget viser til at vannforekomstene skal beskyttes mot forringelse, men til samme tid oppmuntres det til å utvide oppdrettsnæringens praksis. Setningene må nødvendigvis ikke komme i konflikt med hverandre, men det er tilfellet her. NMF underbygger dette med at utvalget ikke oppstiller gjennomgående funksjonelle tiltak med absolutt tidsfrister, som fjerner/eliminerer forringelsene fra vannforekomstene. Utvalget oppstiller en sammenblanding av ivaretagelse av hensynene til klima og miljø, økonomisk vekst og en akseptabel fordeling av verdiskapingen. Hensynet til anadrom laksefisk oppstilles i mandatet, men hva med hensyntagende til sjørøret, sjørøye, kysttorsk, reker og bunnlevende organismer, som krabbe? NMF mener at utvalget fokuserer mer på økonomiske hensyn og vekst, fremfor hensynet til vannforekomstenes behov.

NMF kan ikke se at biosikkerhet og miljøhensyn ivaretas med et forvaltningssystem som- etter hva utvalget lister opp- rettes mot størst mulig verdiskapning innenfor bærekraftige rammer. NMF etterlyser utvalgets definisjon av ordene «bærekraftige rammer». NMF kan ikke se at selskapstillatelse med mengdebegrensning bidrar vesentlig til å ivareta miljø- og biosikkerhetshensyn. Maksimalt tillatt biomasse (MTB) endrer ikke på det faktum at «åpen merde teknologi» forringer vannforekomstene på en uakseptabel måte.

Utvalget støtter videreføring av trafikklyssystemets handlingsregel for bærekraftig vekst, men at handlingsregelen for vekst bør endres slik at systemet beveger seg mot en langsiktig likevekt der miljøpåvirkningen er akseptabel (grønn), i stedet for moderat (gul) som i dagens trafikklyssystem. Lakseluskvoter, maksgrænse for lakselus, differensierte tiltak og lakslusgrenser drøftes som om lakselusen går i bånd på et fjøs og som lyster på stemmebruk. Lakselusen er forsøkt bekjempet i 50 år og lar seg ikke temmes eller bekjempes, uten at lakselusen og fisk blir fysisk separert fra hverandre. NMF er veldig overrasket over at utvalget ikke foreslår langt mer inngripende og mer funksjonelle metoder.

Utvalget mener utslipp av miljøskadelige stoffer primært bør reguleres gjennom grenseverdier i regelverk. Videre bør det utredes en avgift på miljøgifter som akkumuleres og reduserer kapasiteten til miljøet over tid, eventuelt med en refusjonsordning for oppsamlet utslipp. Utvalget foreslår en kombinasjon av prisede utslipp og offentlig støtte, som kan gi insentiver til å redusere miljøpåvirkning. NMF kan ikke se at dette tiltak løser avfallsproblemet. NMF viser til at det er forbudt å dumpe urensert avfall i vannforekomstene. Hvis norsk lovverk åpner opp for slik praksis viser dette nødvendigheten av å endre på norsk lov, og som harmoniserer med vanddirektivets krav. NMF kan bevise at- som følge av avfall fra oppdrettsanlegg- akkumuleres det tungmetaller i krabbekjøtt, som langt overskrider tillat grenseverdi.

Utvalget mener det bør legges bedre til rette for, og gis insentiver til, utvikling og bruk av

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

produksjonsmetoder som muliggjør økt produksjon uten at dette går på bekostning av miljøet. Her er utvalget inne på et riktig spor, men sporet følges ikke opp med absolutte krav. Videre mener utvalget at teknologiutviklingen i all hovedsak bør skje uten tildeling av særtillatelser. NMF mener at lukkede oppdrettsanlegg er et absolutt krav. Åpen merde teknololgi må forlates. Utvalget mener at fiskevelferden i akvakultur må bedres betraktelig. NMF benytter fagtermen dyrevelferd og mener at «åpen merde teknolgi» ikke er forenlig med ivaretagelse av dyrevelferden.

Foringelsesforbudet

Foringelsesforbudet i vanddirektivet er absolutt. Forringelsesforbudet innebærer et forbud mot enhver menneskelig aktivitet som innebærer en kvalifisert forringelse i henhold til forskriften (tolket i lys av EUs direktiv 2000/60/EC (vanddirektivet) og relevante kilder), og gjelder uavhengig av miljøstatus. Det var på et tidspunkt rettslig usikkerhet knyttet til hvorvidt forringelsesforbudet rettet seg mot forringelse fra en klasse til neste eller forringelse innen en klasse. Denne rettsusikkerheten ble avklart ved den såkalte Weserdommen fra 2015, som klarla at forringelsesforbudet retter seg mot forringelse innen en klasse. «Veiledning til bruk av vannforskriften § 12 - med presisering» ser ikke ut til å ha tatt innover seg denne realiteten, når det i 2021 skrives at i vannforskriften er den økologiske tilstanden uttrykt som klassene svært god, god, moderat, dårlig og svært dårlig. Det er kun forringelser der man går fra en klasse til en annen som innebærer en «forringelse» i bestemmelsens forstand, og som medfører at virksomheten må vurderes etter § 12. Departementet refererer imidlertid til en veileder til vanddirektivet fra 2009 som ikke gjengir gjeldende rettstilstand.

Foringelsesforbudet er dermed strengere enn den tolkning som KLD her gir uttrykk for å praktisere. I alle tilfeller innebærer forringelsesforbudet at nye aktiviteter (f.eks. vekst i aktiviteter) i utgangspunktet ikke er tillatt. Vannforskriftens § 12 (2) stiller opp unntak for nye aktiviteter (dvs. vekst i aktiviteter), ved angivelse av en rekke vilkår. Norske myndigheters ambisjoner, reguleringer og strategier om vekst i akvakulturnæringa og øvrige blå næringer, og dermed nye aktiviteter eller inngrep, gjør bestemmelsen særlig aktuell og utsatt for press, da slik vekst må skje innenfor rammene av vilkårene i vannforskriften § 12 (2). Hva som regnes som nye aktiviteter eller inngrep som følge av den aktuelle næringens vekst må tolkes i hvert tilfelle, men som et utgangspunkt skulle det f.eks. omfatte nye akvakulturtillatelser og endringer i tillatelser, samt endringer i f.eks. produksjonsområder eller maksimal tillatt biomasse som vil forringe eller sette i fare miljøstatus, utenom der helt minimale endringer på en eksisterende lokasjon finner sted. Disse må alle oppfylle vilkårene i § 12 (2) for å ha livets rett.

Bærekraftsbegrepet

Verken direktivet eller forskriften gir noen definisjon av bærekraft. I norsk regelverk oppstilles det imidlertid gjerne flere lov- og forskriftsbestemte vilkår som må være oppfylt for at en tillatelse kan gis. Departementet tolker begrepet slik at summen av dette regelverket kan sees som et uttrykk for nasjonale vurderinger av hva som er bærekraftig for den enkelte typen aktivitet. Å legge til grunn at «bærekraft» i et EU-direktiv skal tolkes som å være i henhold til tillatelse gitt av (norske) myndigheter tar ikke utgangspunkt i en naturlig språklig forståelse av begrepet «bærekraft» og kan neppe sies å være en EU-konform tolkning. Bærekraftsbegrepet kan fortolkes på flere måter. En utbredt fortolkning er at det favner over tre aspekter: miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft. Tilsvarende sier kommisjonens

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00

Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA

Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

retningslinjer om vanddirektivet at *“The Directive does not give a definition of those activities; however, sustainability includes economic, social and environmental aspects.”* Det kan tenkes flere tilnæringer, standarder eller mål for hver av disse tre aspektene, hvilket innebærer at det blir betydningsfullt for tolkninga og subsumpsjonen at myndighetene klargjør hvilke som brukes. Tilnærningene, standardene eller målene må være fundert på vitenskapelig kunnskap iht. naturmangfoldloven § 8.

En nylig utgitt standard for miljømessig bærekraft følger av EUs taksonomiforordning. Her heter det at en aktivitet for å være miljømessig bærekraftig må bidra positivt til ett eller flere av seks angitte miljømål og ikke vesentlig skade de andre. EU arbeider med å utgi en tilsvarende standard for hva som regnes som sosial bærekraft, som favner over tre sosiale mål. Disse er anstendig arbeid (i hele verdikjeden); adekvat levestandard og helse for sluttbrukerne; og inkluderende og bærekraftige samfunn og lokalsamfunn.

Et tilsvarende arbeid med en standard for økonomisk bærekraft finnes det foreløpig ikke resultater for. Relevante økonomiske faktorer vil likevel kunne være hvilken inntjening aktiviteten har, hvordan den finansieres, hvordan den beskattes og hvem som sitter igjen med overskuddet. Det er med andre ord denne typen aspekter som myndighetene må klargjøre og vurdere i tolkningen og subsumpsjonen av hva som regnes som bærekraftig aktivitet. Å konstatere at aktiviteter som følger norsk lov er bærekraftige fremstår dermed som en rettslig feiltolkning. Tolkninga er problematisk også faktisk sett i antakelsen om at tillatte norske aktiviteter er bærekraftige i dag. I den brede forskninga om hva bærekraft er og kan være finnes det, så vidt vi er kjent med, ingen funn som underbygger at enhver enkeltaktivitet som har norsk tillatelse sjablongmessig kan sies å være bærekraftig.

Revisjon av vannforskriften

NMF har i mange år opplyst de norske myndigheter om at den norske vannforskriften av 2006 verken transformerer eller implementerer EUs vanddirektiv til norsk rett på en tilfredsstillende måte. Feil lovanvendelse fører til feil praksis iblant annet oppdrettsnæringen. Utgangspunktet er som kjent at den norske vannforskrift skal, innholdsmessig sett, samsvare med direktivet. Norges eneste handlefrihet er at vi kan *«bestemme formen og midlene for gjennomføringen»* (EØS avtalen artikkel 7 litra b).

Vannforskriften ble vedtatt før Stortinget formelt hadde behandlet innlemmelse av vanddirektivet i EØS-avtalen, dette har nedført til rekkefølgefeil som medfører til at vannforskriften ikke samsvarer med vanddirektivet. I februar 2009 behandlet Stortinget St.prp. nr. 75 (2007–2008) Om innlemmelse av vanddirektivet i EØS-avtalen og innstillingen ble enstemmig vedtatt. I stortingsproposisjonen slås det blant annet fast at: *«Direktivet er allerede gjennomført i norsk rett ved forskrift om rammer for vannforvaltning av 15. desember 2006 (vannforskriften) som trådte i kraft 1. januar 2007».*

Det finnes ingen holdepunkter for at vannforskriften skulle være en slags «de facto» implementering av vanddirektivet i norsk rett. Det finnes ingen henvisninger i den opprinnelige forskrift som nevner eller henviser til vanddirektivet. Det er kun naturmangfoldlovens § 26 a som Stortinget vedtok 20 november 2018 og som ble sanksjonert 14. desember 2018, som er den første og eneste hjemmel som spesifikt viser til vanddirektivet. Det vil si før denne dato finnes det ingen lovhjemmel i norsk rett for noe organ til å gjennomføre vanddirektivet i norsk rett. Teksten i § 26 a taler også sitt klare språk:

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:		Region Sør / Øst	Region Nord-Norge
Postboks 593	Tlf: 55 30 67 00	Postboks 9261	Postboks 446
5806 BERGEN	Faks: 55 30 67 01	Grønland	9255 TROMSØ
Skuteviksboder 24		0134 OSLO	
Bank: 9521.05.71982	Org.nr. 871 351 082 MVA	Tlf: 55 30 67 00	Tlf: 913 57 125
Internett: www.nmf.no	Epost: nmf@nmf.no	Epost: oslo@nmf.no	Epost: nord@nmf.no

«Kongen kan fastsette de forskrifter som er nødvendige for å gjennomføre Europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/60/EF av 23. oktober 2000 om fastsettelse av rammer for fellesskapstiltak for vannpolitikk (vanndirektivet) i norsk rett».

Før 14. desember 2018 fantes det ingen formell lov som delegerte noen lovkompetanse til den utøvende makt med hensyn til kompetansen til å vedta forskrifter om vannforvaltningen som bygget på vanddirektivet. EFTAs overvåkingsorgan (ESA) har ved flere anledninger anført at deler av den norske bestemmelsen ikke gjenspeiler ordlyden i vanddirektivet i tilstrekkelig grad. Dette ble sist tatt opp i det årlige møtet mellom ESA og norske myndigheter («pakkemøte») som fant sted 27.- 28. oktober 2022. I et oppfølgingsbrev til norske myndigheter 15. desember 2022 ber ESA om informasjon om status i saken.

Vannforskriften er nå under revidering der Klima- og miljødepartementet (KLD) nylig har gjennomført en [høring](#) der de foreslår at bestemmelsen i vannforskriften § 12 endres slik at den ligger nærmere ordlyden i direktivet. KLD foreslår nå flere endringer i forskriften. KLD foreslår for det første endringer i vannforskriften § 12, som er en sentral bestemmelse i forskriften. § 12 tillater nye inngrep og aktiviteter i en vannforekomst selv om dette medfører at miljømålene i forskriften ikke nås eller at tilstandene forringes, dersom visse vilkår er oppfylt. NMF har gitt innspill til høringen på at vannforskriften i sin helhet må gjenspeile ordlyden i vanddirektivet. NMF retter en særlig oppmerksomhet til vanddirektivets fortale, formålsparagraf artikkel 1 og artikkel 4. Vannforskriftens § 12 veileder er belastet med en rekke feil og mangler. Veilederen må gjenspeile vanddirektivets veileder til artikkel 4(7).

For å illustrere de store avvikene mellom vannforskriften og vanddirektivet sammenstilles formålsparagrafene. NMF viser dessuten til alvoret i vanddirektivets fortale.

Forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) av 15. desember 2006

§ 1. Formål

«Formålet med denne forskriften er å gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene.

Forskriften skal sikre at godkjente vannforvaltningsplaner med tilhørende tiltaksprogrammer revurderes og oppdateres hvert sjette år».

Språkeksperter sin analyse av formålsparagrafen:

«Hvis det står «skal» før «sikre», har vi en plikt. Men den strekker seg ikke lenger enn til å gjøre det som er «mulig». Jeg tipper en juridisk vurdering må gå ut på å finne ut hva som faktisk stod i ens makt å sikre. Hva man burde kunne ha fått til, slik situasjonen var.

Nå modifierer «mest mulig» strengt tatt bare «helhetlig». Hva som egentlig er målet for sikringen, er uklart, når man ser nærmere etter. Skal man faktisk sikre beskyttelse (etter beste evne), og så skal den være mest mulig helhetlig? Det skulle man jo tro, men det er ikke opplagt at det er det som står der, og man kan få en følelse av at den som har skrevet dette, enten ikke har vært klar over nyansen eller har prøvd å tåkelegge den. Regelen er for komprimert til å være

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00

Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA

Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

klar. Men jurister sliter ikke med logiske problemer i setninger på samme måte som filologer. Det er vant med og nødt til å håndtere ufullkomne bestemmelser. De kan mene at en formulering peker mot en viss slags rett eller plikt uavhengig av den nøyaktige ordlyden. Praksis på området kan bety mer – og hva hadde man hjemmel for å gjøre og grunn til å regne med. Det er her vi ofte blir overrasket».

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDS DIREKTIV 2000/60/EF av 23. oktober 2000 om fastsettelse av rammer for fellesskapstiltak for vannpolitikk [Vanndirektivet] ⁸

Artikkel 1:

«Formålet med dette direktivet er å etablere et rammeverk for beskyttelse av innsjøflater, overgangsvann, kystvann og grunnvann som hindrer ytterligere forverring og beskytter og forbedrer statusen for akvatiske økosystemer og, med hensyn til deres vannbehov, terrestriske økosystemer og våtmarker, direkte avhengig av akvatiske økosystemer».

Denne målsetting må leses i sammenheng med bla. følgende utdypende forklaringer i fortalen til direktivet:

«11) I henhold til traktatens artikkel 174 skal Fellesskapets miljøpolitikk bidra til at målene for bevaring, vern og bedring av miljøkvaliteten nås ved en fornuftig og rasjonell utnyttning av naturressurser, og den skal bygge på føre var-prinsippet og prinsippet om forebyggende tiltak, prinsippet om at bekjempelse av miljøskader skal skje fortrinnsvis ved kilden, og prinsippet om at forurenser betaler».

«22) Dette direktiv bør bidra til gradvis reduksjon av utslipp av farlige stoffer i vann»

«25) ... Det bør fastsettes miljømål som sikrer at overflatevann og grunnvann i hele Fellesskapet har god tilstand, og at forringelse av vannets tilstand unngås på fellesskapsplan».

«26) Medlemsstatene bør bestrebe seg på å nå målet med minst å ha god vanntilstand ved å fastsette og gjennomføre nødvendige tiltak i forbindelse med integrerte tiltaksprogrammer, idet det tas hensyn til eksisterende fellesskapskrav. Dersom vannets tilstand allerede er god, bør den opprettholdes».

«27) Det endelige mål for dette direktiv er å sikre eliminering av prioriterte farlige stoffer og bidra til at det oppnås konsentrasjoner i havmiljøet som er nær bakgrunnsverdiene for naturlig forekommende stoffer».

Av dette fremgår det klart at direktivet bygger for det første på en «enveisklausul», jf. «reduksjon», «opphør», «utfasing», «at forringelse ...unngås», for det annet på prinsippet om «polluter pays», for det tredje prinsippet om kildebekjempelse og for det fjerde prinsippet om at ikke noe overflatevann skal ha en tilstand som er dårligere enn «god».

⁸ 2000/60/EF (dansk) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=CELEX:02000L0060-20090625>

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00

Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA

Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

Myndighetenes tiltak og/eller tillatelser kan kun resultere i bedret tilstand i vannkvaliteten, og ikke forverrer den. Artikkel 1 angir nasjonalstatens handlingsrom når denne skal treffe vedtak med virkning for vannbehandling og – kvalitet nasjonalt. Direktivet – når det vedtas nasjonalt – «*setter strek*» på den måten at all degradering og forverring som har funnet sted til og med år 2000 «*skal gradvis opphøre*». Dvs. at tiltak som heretter igangsettes og som direkte eller indirekte influerer på kystvannet skal utelukkende forbedre vannmiljøet. Utslipp som pågår skal opphøre eller utfases. Arbeid, forhold eller tiltak som forverrer vannmiljøet skal ikke kunne fortsette, langt mindre igangsettes. Vannforskriften avspeiler ikke vanndirektivet, snarere tvert imot fordi forskriften på samme måte som direktivet ikke har noen formulering som forbyr myndighetene å godkjenne eller iverksette tiltak som forverrer kvaliteten på kystvannet.

Slik regjeringen formulerer seg i vannforskriften er det ikke tatt hensyn til ordlyden i vanndirektivet. Her tales det i § 1 kun om fastsettelse av miljømål uten at det klausuleres at ingen forverring er lovlig. Slik formålsparagrafen er utformet kan det f.eks. settes grenseverdier som er så høye at selv den verste kloakk kan finne aksept og således godkjennes som lovlig. Hemmeligheten da er å finne en resipient som er 100 % ren. Når den så etter noe år går ned fra god til dårlig, består trikset i å få miljøvernmyndighetene med på at anlegg flyttes slik at en da 100 % ren fjord får «fordelen» av å få anlegget, som så nedsarver fjorden og slik fortsetter det inntil alle fjorder er i dårlig eller svært dårlig tilstand. Begrunnelsen er da enkel nok – nemlig at det vannforskriften forplikter Norge til er «*mest mulig helhetlig beskyttelse*». Det er nok at kystvannet har «*god økologisk og god kjemisk tilstand*» Slik Norge praktiserer det holder det da å vise til at forurenser ikke har råd til å ta hånd om søppel, kloakk, avfall etc., så da er det heller ikke mulig, se vannforskriften § 4: ⁹

«Tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand ...»

⁹ Forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) <https://lovdata.no/forskrift/2006-12-15-1446/>

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593 Tlf: 55 30 67 00
5806 BERGEN Faks: 55 30 67 01
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982 Org.nr. 871 351 082 MVA
Internett: www.nmf.no Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

Fiskearter oppdrett

Regnbueørret

NOU 2023: 23 lister opp produksjon av laks og regnbueørret som de mest dominerende fiskeslagene det drives oppdrett av. Samtidig er det et kontrovers at det foregår omfattende oppdrett av regnbueørret samtidig som det er forbud mot å oppdrette arter som ikke forekommer naturlig i området, jf Forskrift om drift av akvakulturanlegg (akvakulturforskriften) §5 andre ledd; ^{10 11}

§ 5. Generelle krav til forsvarlig drift

Det er forbudt å drive akvakultur med arter som ikke forekommer naturlig i området.

Fra Havforskningsinstituttets rapport 2020-21 Regnbueørret (*Onchorhynchus mykiss*); produksjon og interaksjoner med stedegne arter, siteres; ¹²

*Den globale spredningen av regnbueørret (*Onchorhynchus mykiss*) har ført den inn på listen over de 100 verste invaderende arter i verden, utarbeidet av den internasjonale naturvernorganisasjonen IUCN. Den er også oppført på Fremmedartslista i Artsdatabanken, hvor den kategoriseres som en høyrisiko art. På denne bakgrunnen har Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet bestilt en oppdatert gjennomgang av kunnskapsstatus. Den norske produksjonen har de siste ti årene variert mellom vel 50 000 og nesten 90 000 tonn, mens smoltproduksjonen i samme periode har variert mellom 17 og 22 millioner individ. Hovedmengden produseres i Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal og Nordland. Årlig antall rapporterte rømte regnbueørret har variert fra under 10 000 til over 300 000 individ. Rømt regnbueørret kan konkurrere med stedegne arter om næringstilbud i ferskvann, og dessuten grave opp og skade gytegroper for laks (*Salmo salar*) og ørret (*Salmo trutta*). Regnbueørret kan også være kilde til overføring av patogener og parasitter som for eksempel *Gyrodactylus salaris* som er en trussel for Atlantisk laks. Undersøkelser viser at regnbueørret som rømmer fra oppdrettsanlegg kan overleve og tilpasse seg tilgjengelige byttedyr i elv og sjø som andre anadrome fisk beiter på. Eksperimentelle studier har vist at i konkurranse med regnbueørret kan laksen bli fortrent til marginale habitat og derved få redusert tilvekst.*

Så sent som september 2023 måtte NMF Lerøy Vest Sjø AS for rømning av regnbueørret fra deres lokalitet 11611 Naveide i Austevoll kommune på grunn av en stor flenge i noten. Selskapets egen optelling av rømt fisk er på 15.000. NMF bestrider disse rømningstallene på bakgrunn av omfattende og systematisk underrapportering av rømningstall fra denne bransjen. Bransjen selv opererer med en gjennomsnittlig gjenfangst etter rømning på 3-5%. Med 2.000 individer gjenfanget med 5% gjenfangst ligger nok det reelle rømningstallet fra denne rømningen nærmere 40.000 enn de oppgitte 15.000. Uansett er dette svært alvorlig, og dessverre heller ikke noen isolert episode. Fortsatt oppdrett av en svartelistet invaderende høyrisiko art som regnbueørret, og som heller ikke er tillatt oppdrettet jf akvakulturforskriften §5 andre ledd, i åpne anlegg er uakseptabelt og må bringes til opphør. Alt videre oppdrett av denne arten må over i lukkede rømningssikre anlegg så raskt som mulig.

¹⁰ Akvakulturforskriften §5 <https://lovdata.no/forskrift/2008-06-17-822/§5>

¹¹ Havforskningsinstituttet regnbueørret <https://artsdatabanken.no/lister/fremmedartslista/2023/1762>

¹² Artsdatabanken regnbueørret <https://www.hi.no/en/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2020-21>

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593 Tlf: 55 30 67 00
5806 BERGEN Faks: 55 30 67 01
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982 Org.nr. 871 351 082 MVA
Internett: www.nmf.no Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

Torsk

Oppdrettsfisken avles frem med helt andre genetiske egenskaper enn det de ville fiskestammene behøver for å klare seg i det miljøet de har brukt titusenvis av år for å tilpasse seg. Skaden på de ville laksestammene kan allerede ha blitt for stor for mange av de ville laksestammene våre. Nå står også torsken for tur. Torsk hører ikke hjemme som oppdrettsfisk. Til det er skadepotensialet altfor høyt. At man i stor grad har gitt genetisk skade på flere av de ville laksestammene er det lite vi kan gjøre noe med i dag, men det er en ting vi kan si med sikkerhet, og det er at vi ikke har råd til å miste torsken.

Flere tiårs genetisk avl og oppdrett av laks med utallige rømnings hver år har gitt betydelig og irreversibel skade de ville laksestammene våre. I noen elver finnes det knapt nok ville stedege gener igjen, mens i mange av de øvrige vassdragene er omfanget av den genetiske innblandingen svært usikker. Den atlantiske villaksen der Norge forvalter et høyt antall bestander er en norsk ansvarsart som forplikter et særskilt forvaltningsansvar. Til tross for dette ansvaret og i strid med vanndirektivets bestemmelser har en tillatt drift, økning og utvidelser til en driftsform som årlig har et uløst problem med omfattende rømnings. Det alvorlige er i tillegg til det enorme omfanget dette har fått, det faktum at skaden fra genetisk innblanding av oppdrettsgener i de ville fiskestammene er irreversibel.

Norskekysten tåler ikke et nytt «oppdrettseventyr» i form av torskeoppdrett.

Selv om det største volumet som oppdrettes i Norge er laksefisk er torsk helt i rømingstoppen. Bare fra det ene oppdrettsanlegget i Volda (Alida) rømte hele 87.000 oppdrettstorsk i fjor (2023), og fra NorCod sitt anlegg i Meløy i Nordland har et ukjent antall torsk rømt. Lokale fiskere fikk store mengder «vanskapt» og «deformert» oppdrettstorsk i garn i området og saken ble meldt til Fiskeridirektoratet som fikk gentestet torsken. Havforskningsinstituttet gjennomførte også tokt med eggprøver i de frie vannmasser flere steder i fjordbassenget rundt oppdrettsanlegget til NorCod der et flertall av alle eggene stammet fra oppdrett. Og så sent som påsken 2023 fikk lokale fiskere rømt oppdrettstorsk utenfor Laukvik på Yttersida i Lofoten. Det aller verst tenkelige har dessverre blitt en realitet. Det er mye vi kan ha toleranse for, men når det kommer til torsk vår er det ingen rom for feil.

Norges Miljøvernforbund (NMF) er klare på at alt oppdrett må inn i lukkede anlegg (fortrinnsvis i sjø), mens for torsk er det absolutt ingen rom for feil, og kun et umiddelbart totalforbud mot all torskeoppdrett vil derfor være akseptabelt.

Les mer om NMFs standpunkt på torskeoppdrett [her](#).¹³

¹³ <https://nmf.no/norskekysten-taler-ikke-et-nytt-oppdrettseventyr-i-form-av-torskeoppdrett/>

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

Konklusjon

I sum forplikter Norge seg på en måte som innebærer at oppdrettsnæringens praksis må legges om på en radikal måte. Føre-var-prinsippet skal hjelpe beslutningstakeren til å foreta de nødvendige tiltak for å unngå at forringelse opptrer. 50 år med «åpen merde» praksis har gitt overveldende bevis på at praksisen forringer vannforekomstene med sin sårbare økologiske balanse. NMF er av den klare oppfattelse at Norge burde lagt om oppdrettsnæringens praksis for minst 20 år siden.

- Forurensning og negativ påvirkning av vannforekomstene.
- Forringelse mht. dyrevelferden (virus, bakterier, sårskader, stress og stress ifm avlusingsmetoder). Også rensfisker lider voldsomt.
- Fiskesykdommer (virus og bakteriesykdommer) som smitter til villaks og sjørret med potensiell dødelig virkning på utvandrende smolt og stedegne lokale stammer sjørret.
- Eksterne forringelser inntre (alger, tempendringer, perlesnormagnet, lakselus, skottelus og andre parasitter). Lakselus påvirker viltlevende fisk som laks, sjørret og sjørøye spesielt. Så bidrar mikset avfall til forringelse av bunnforholdene, og dermed bunnlevende organismer.
- Rømninger utgjør forringelse av genetikken til viltlevende fisk, er irreversibelt og langtidsvirkende.

Alt dette er problemer som vil reduseres eller fjernes ved omlegging til oppdrett i lukkede anlegg. Drift fra lukkede anlegg er i dag allerede bevist økonomisk lønnsomt. Det finnes derfor ingen argumenter for å motsette seg en slik omstilling. Oppdrettsnæringen må legges inn i lukkede anlegg hvis den skal eksistere som næring. **All oppdrett av torsk må totalforbys.** NMF kan faktisk ikke forstå hvordan politikerne kunne tillate oppdrettsnæringens nedbrytende praksis, og la den vokse over så lang tid.

Trafikklyssystem og andre teoretiske modeller med tiltak er rettet og tilpasset økonomiske hensyn, fremfor vannforekomstenes hensyn. Norge må sørge for å få sine egne lover og forskrifter harmonisert med vanddirektivet, slik at lover og forskrifter gjenspeiler ordlyden i vanddirektivet på en langt tydeligere måte.

Med korrekt lovverk og forskrift lagt til grunn vil de norske myndigheter raskt innse at oppdrettsnæringens praksis må legges om til lukkede anlegg. Og da, fortrinnsvis i sjø.

Med miljøvennlig hilsen
Norges Miljøvernforbund

Ruben Oddekalv - Leder
ruben@nmf.no

Arne Roger Hansen - Saksbehandler
arr-han@online.no

Rune Birger Nilsen - Saksbehandler
runebirger@yahoo.no

Arnfinn Nilsen - Saksbehandler
arnfinn@nmf.no

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593 Tlf: 55 30 67 00
5806 BERGEN Faks: 55 30 67 01
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982 Org.nr. 871 351 082 MVA
Internett: www.nmf.no Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

